

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

SKÅNESLÄTT. — AMATÖRFOTO. FRÖKEN K. EKELUND, ASMUNDTORP.

16:DE ÅRG.

DEN 25 OKTOBER 1914.

N:o 4.

Foto. Jonas Efertr., Lund.

Sticht: Bengt Sjöström.

Nils Lundahl.

NILS LUNDAHL.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

I dessa dagar börja öfver allt Sveriges land de folkbildningsanstalter åter sin verksamhet, som gå under namn af arbetareinstitut och föreläsningsföreningar. Till en början en förmån endast för våra allra största städer ha de småningom utbredt sig äfven till de aflägsnaste näjder af riket och om meningarne tilläfventyrs kunna vara delade om den direkta kunskapsbehållning de med tillhjälp af sina populärvetenskapliga föreläsningar skänka, visar redan den starka utbredningen och det talrika åhöretilllopp, som på de flesta ställen förekommer, att de i alla händelser fylla ett i de vidaste kretsar känt behof. På landsbygden bilda de välkomna tillfällen till omväxling i hvardagslivets enahanda och föra blicken utöfver den tränga kretsen af lokala och yrkesintressen in på större vidder; i städerna bjuda de välgörande och uppfriskande oaser i öknen af de tvifvelaktiga förströelser, som här stå till buds för de breda lagren i biografförevisningar, varietéartade föreställningar och på krogar.

Det är Sveriges lärarekår — ordet taget i vidsträcktaste mening — man i främsta rummet har att tacka för denna den populärvetenskapliga bildningsverksamhetens enastående blomstring i vårt land: universitets- och läroverkslärare ha nedlagt största förtjänsten som föreläsare, folkskollärarne ha äran af att ha varit framför andra verksamma som rörelsens organisatörer. Ingen kan i detta sistnämnda hänseende mäta sig med den man, hvars bild i dag återgifves på H. 8. D:s första sida, folkskolläraren Nils Lundahl i Lund, hvilken därför ock med den enastående förtjänstens rätt kallats att sedan den 1 nov. 1911 inom eklestastikdepartementet biträda vid beredning till föredragning i statsradet af ärenden rörande populärvetenskapliga föreläsningar samt att tjänstgöra som konsulent för frågor angående den populärvetenskapliga föreläsningsverksamheten.

Nils Lundahl är född i Kverrestad i Kristianstads län den 23 maj 1858, son af skomakaremästaren Jöns Nilsson därstädes och dennes hustru Bengta Jeppsdotter. Efter att 1878 vid 20 års ålder ha aflagt folkskollärarexamen vid seminariet i Lund blef han samma år lärare vid folkskolan därstädes och har framgent yrkestätt i denna befattning, därvid läggande i dagen en mindre vanlig förmåga som barnalärare, som förvärfvat honom talrika lärjungars varma erkänsla, icke minst sedan de ute i lifvet lärt känna betydelsen af hans undervisnings praktiska riktning. Men en af de lyckliga människor, hvilka genom förständig hushållning med tiden tyckas i stånd att hinna med allt, nöjde han sig icke länge med lärarekallet allena. Då år 1884 tanken uppstod att utrusta lärdomsstaden i Skåne med ett arbetareinstitut — det åttonde i riket — blef Lundahl trots sin ungdom ordförande i organisationskommittén och institutet kunde år 1910 under hans fortvarande ledning fira sitt 20-års jubileum som ett af de lifskraftigaste i riket. Som Lunds arbetareinstituts föreståndare gjorde han sig snart känd och värderad äfven i akademiska kretsar och när år 1893 i Lund första tanken uppstod på anordnandet af "university extension"-undervisning efter anglosaxiskt mönster, blef det Lundahl, som jämte prof. Seved Ribbing ställdes i spetsen för organisationen af de första sommarkurserna därstädes och som i själva verket fick bära hufvudbördan af bestyret med de praktiska anordningarne för desamma. Här som i fråga om arbetareinstitutet bestod han proffet på ett sätt, som gjorde, att början för framtiden kom att hvila, där den en gång lagts: ingenstädes kunde den hvila bättre och — det bör tilläggas — ingenstädes hade den kunnat

bäras lättare, ty i detta fall gaf kärleken till uppgiften om någonsin man vore frestad säga vingar åt den medfödda organisatoriska förmågan. Många gånger ha sedan dess sommarkurser hållits i Lund; men fråga deltagarne, hvad de skulle varit utan den lika stillsamme som verksamme mannen på byrån, som alltid var där, men också öfverallt annorstädes hvars hand förmärktes öfver allt, men hvars person aldrig framhådde sig själf, mannen, som man kanske först vid afskedsfestens hyllning uppfattade såsom den *cardo rerum* man hade att tacka för att allt gått så i alla hänseenden glatt.

I sin dubbla egenskap af Lunds arbetareinstituts föreståndare och de akademiska sommarkursernas organisatör kom Lundahl att intaga en ställning, som satte honom i stånd att 1897 framgångsrikt framträda som initiativtagare till och då naturligtvis äfven själfskrifven ledare af den första centralbyrån för populärvetenskapliga föreläsningar i vårt land. Det visade sig snart, hvilken fruktbarande tanke han framkommit med och bragt till förverkligande. Snart var Skåne öfverdraget med ett nät af föreläsningsföreningar med en populär akademisk folkundervisningsverksamhet sannolikt utan motstycke i världen och det dröjde ej länge, förr än motsvarande centralbyråer uppstodo äfven i öfriga hufvuddelar af landet, fast i saknad af en sådan ledare icke alla fingo en lika i ögonen fallande blomstring. När valet af den förutvarande *läroverksläraren* Giljam till universitetskansler stötte den tradition för hufvudet, som på den platsen fordrade en excellens, sades det i Lund en smula ironiskt, att nästa gång blefve det väl *folkskolläraren* Lundahl, bara han hunne bli pensionsmässig. Men bakom ironien skytmade tydligt nog erkännandet, att här hade man organisatören, som ingen af excellenserna eller f. d. statsråden vore i stånd att prestera. För de lärda universitetet blef eller blir väl icke Lundahl kanslär; men 1911 blef han det för det folkliga universitet, så som den populärvetenskapliga föreläsningsverksamheten med dess till öfver ett halvt tusental uppgående lärosalar rundt omkring i orterna väl kan förtjäna kallas. Och aldrig skulle ett kanslärval blifvit enhälligare, därest det företagits med slutna sedlar i detta folkliga universitets professorsförsamling.

Under allt detta glömde Lundahl icke sin folkskola. Tillsammans med seminarieadjunkten L. T. Larsson skänkte han den dess kanske bästa lärobok i räkning och med biträde af prof. Schück en läsebok för dess högre klasser, hvilken skall bevara en rangplats så länge i dessa de pedagogiska modernas dagar en skolbok öfver hufvud kan stå sig.

När Lunds pedagogiska sällskap 1894 bildades, var det nästan själfklart, att Lundahl utsågs till dess — praktiskt taget — ständige sekreterare. Samma år bjöd honom hans stad att taga säte i kommunalrepresentationen, hvilken på mångfaldiga sätt dragit fördel af hans förmåga. Och när en industri-, slöjd- och konstutställning till allmän öfverraskning beramadades att 1907 hållas i det Lund, hvilket Tegnér hundra år tidigare sarkastiskt betecknat som en akademisk bondby, insattes Lundahl i dess bestyrelse som en gisslan för det djärva företaget framgång, hvilken icke förfelade sin uppgift.

Att Nils Lundahl dessutom tagits i anspråk af den kår han närmast tillhör för mångfaldiga arbetskrävande uppdrag, behöfver icke sägas. Ty få äro de, som äro i besittning af hans praktiska blick och sunda omdöme, och ingen, som villigare och oegennyttigare än han ställer dem till förfogande, när helst det ifrågasättes.

ITALIENS NYA SÄNDEBUD VID SVENSKA HOFVET.

SIGNOR FRANCESCO TOMASINI, omedelbart före audiensen hos konung Gustaf. (Text å sid. 63.)

Den italienske utrikesministern markis Antonio di San Giuliano afled den 16 oktober i Rom. — Markis di San Giuliano var född 1852 i Catania. Han blef 1892 åkerbruksminister i Giolittis kabinett. Under åren 1899—1900 tillhörde han Pelloux' regering och mottog år 1905 utrikesportföljen, hvilken han dock påföljande år lämnade för att öfvertaga befattningen som Italiens ambassadör i London. Då Giolitti efter Tripolis-krigets slut bildade sin regering, inträdde San Giuliano däri som utrikesminister, hvilken post han behöll vid kabinettets rekonstruktion i mars innevarande år, då Salandra blef ministerpresident. — Under det nu pågående världskriget har San Giuliano med kraft hädat den neutrala, det gynnsamma tillfället bildande hållning Italien funnit för sig förmånligast att intaga. Enligt försludande har ministerpresidenten Salandra för afsikt att själf öfvertaga utrikesministerportföljen.

MARKISEN DI SAN GIULIANO, Italiens i dagarne aflidne utrikesminister.

HYLLNINGEN FÖR MATILDA JUNGSTEDT.

Vår framstående operasångerska, fru Matilda Jungstedt-Reutersvärd blef på sin den 13 oktober inträffade 50-årsdag föremål för en hyllning, som i sin enastående omfattning och storlagna form med all tydlighet visade, hvilken utomordentlig popularitet denna berömda sceniska konstnär förskaffat sig icke blott här i Sverige utan äfven i våra grannländer. Den officiella delen af den imponerande hyllningen gick af stapeln som sig borde vid Kungliga Teatern, där dagen till ära gafs en fästföreställning med "Carmen" på programmet och konstnärinnan i sin kanske mest populära glansroll. Föreställningen, som bevisades af hertigparet af Västergötland samt

FRU JUNGSTEDT-REUTERSVÄRD EMOTTAGER PÅ SIN 50-ÅRS DAG SOM CARMEN Å K. TEATERN EN

för öfrigt fylldes operasalongen fr. golv till tak af en festklädd publik. blef en enda apo-teos för konstnärinnan Matilda Jungstedt. Hon mottogs med en varm hälsningsapplåd vid den första entrén, och så tog denna form af hyllningen en allt lifligare prägel efter hvarie akt som gick för att efter operans slut kulminera i snart sagt ett oändligt antal inropningar, i touche från orkestern och i en blomsterskörd, hvilken slutligen förvandlade scenen till en prunkande blomsterträdgård. Under hela dagen strömmade från när och fjärran hälsningar per telegraf, genom blommor och handskrifvelser till konstnärinnans hem i Stockholm, där dagen för öfrigt firades med familjemiddag.

UTOMORDENTLIG HYLLNING. Af den oerhörda blomstergårdens synes å vår bild endast en försvinnande liten del.

FRANSKA FÄSTNINGAR

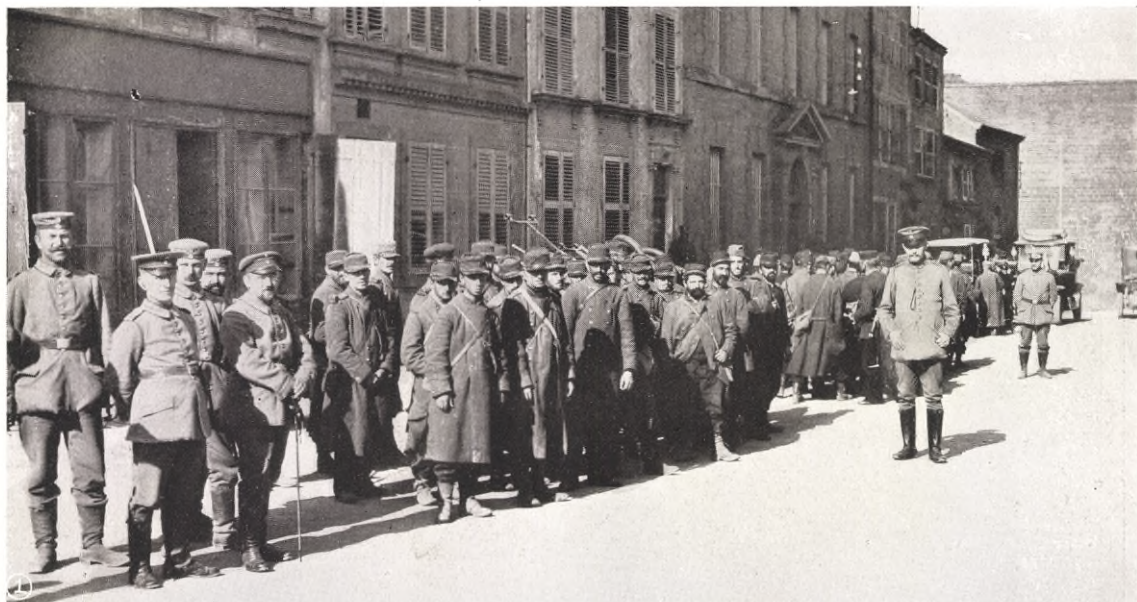

Klikat: km. A.-H. Beng: Sifferparre, Siktin-Gbg.

1—2. BELFORT, DEN FRÅN 1870—71 ÅRS KRIG RYKTBARA FÄSTNINGEN MOT TYSKA GRÄNSEN SOM NU LÅR HA ATT MÖTA BELÄGRING. 1 "Lejonet i Belfort" det i klippan vid fästningen uthuggna kolossala minnesmärket öfver det hjältemodiga försvaret 1870—71. 2. Staden Belfort med citadellet i bakgrunden.

3—4. LONGWY, DEN AF TYSKE KRONPRINSENS ARMÉKÅR INTAGNA STARKA FÄSTNINGEN I NORDÖSTRA FRANKRIKE. 3. Ingången till fästningen. 4. Vy af fästningens inre, med stora ammunitionsförråd som kvarlämnats af den franska besättningen.

Efter fotos öfver Berlin med tyska generalstabens medgifvande.

1. MONTMEDY, den intagna nordfranska fästningen. När besättningen öfverlämnade sig såsom krigsfångar. — 2—3. FRANSKA KRIGSFÅNGAR I TYSKLAND. 2. En gripande verklighetsbild; 3 fransk och afrikansk soldat hvilka se påtagligt oberörda ut af "hunnernas" behandling.

Den elfte krigsveckan inleddes med ett utplånande af den särskilda belgiska stridsstyrkan. Visserligen undkom denna vid Antwerpens eröfring, men synes under försöken att rädda sig undan de densamma från alla sidor anfallande tyska segrarne småningom ha fullständigt skingrats. En del har tagit sin tillflykt till nederländskt område och där afväpnats, en annan synes ha öfverförs till England, en tredje har förenats med den fransk-engelska armén, en del slutligen har hemförlovats. Sedan äfven Ostende, Gent och Brügge besatts af tyskarne, befinner sig hela det belgiska territoriet

under fiendens hand. Belgiska regeringen har funnit en tillflyktsort på franskt område i Le Havre.

På den franska krigsskådeplatsen har fortfarande sett sig samma skådespel som de närmast föregående veckorna, med omväxlande framstötter och återtag. Royes uppgiives t. ex. vara taget af tyskarne och återeröfrat af fransmännen icke mindre än tolf gånger. Häftiga strider ha ånyo ägt rum kring Reims, hvars härliga katedral nu åter varit föremål för beskjutning. Ryktesvis uppgiives, att anstalter af tyskarne börjat vidtagas för Belforts belägring. Kanhända kommer till sist det

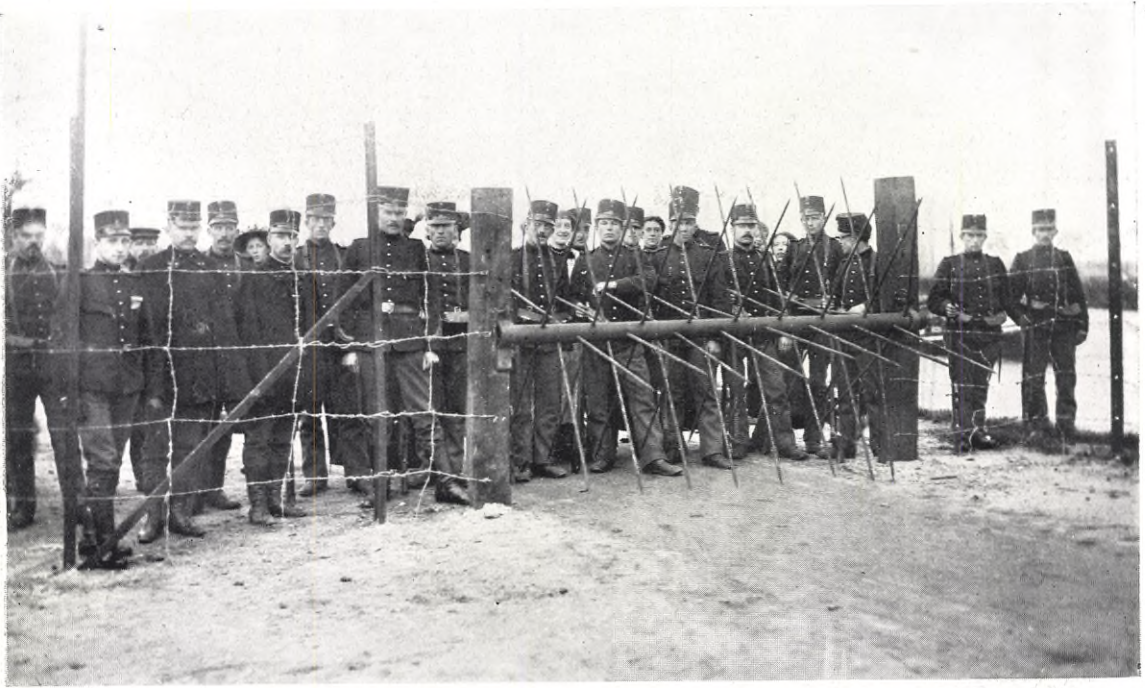
Forts. sid. 59.

KRIGSFÅNGAR

1. TYSKA SOLDATER TILLFÅNGATAGNA UNDER STRIDEN VID REIMS. — 2. FRANSKA SÅRADE SOLDATER INTAGNA PÅ ETT STORT RESERVKLASARETT VID BERLIN. *En fransk militärläkare åtföljer den tyske öfverfältläkaren under rondan hos de sårade. En bättre vård än här lämnas, kunna flendens sårade nog ej påräkna i eget land.*
Efter fotos öfver Paris och Berlin.

VID BELGIEN—HOLLANDS GRÄNS.

Kliché: Kom. A.-B. *Honig Sjöfverparra, S. Alms. Gbg.*

HOLLÄNSKA TRUPPER VID DEN BARRIKADERADE GRÄNSEN MOT BELGIEN. Här afväpnades de belgiska och engelska trupper, som öfvergifvit Antwerpens fästning.

ÅNGARE MED FLYENDE BELGISKA TRUPPER, SOM OMEDELBART VID ANKOMSTEN TILL HÖLLAND AFVÄPNADES.
Efter fotos öfver Amsterdam.

DEN TYSKA MARINDIVISIONEN INTÅGAR UNDER REGEMENTSMUSIK I DEN ERÖFRADE STADEN.

Bombardementet af själfva staden började den 8 Okt., den 9 var staden i tysk besittning och efter kapitulation den 10 ägde det högtidliga intåget af stadens eröfrare rum.

Nederst: BILD FRÅN ANTWERPEN EFTER INTAGANDET. I bakgrunden katedralen.

Efter fotos öfver Amsterdam.

PERNA BESATTE ANTWERPEN.

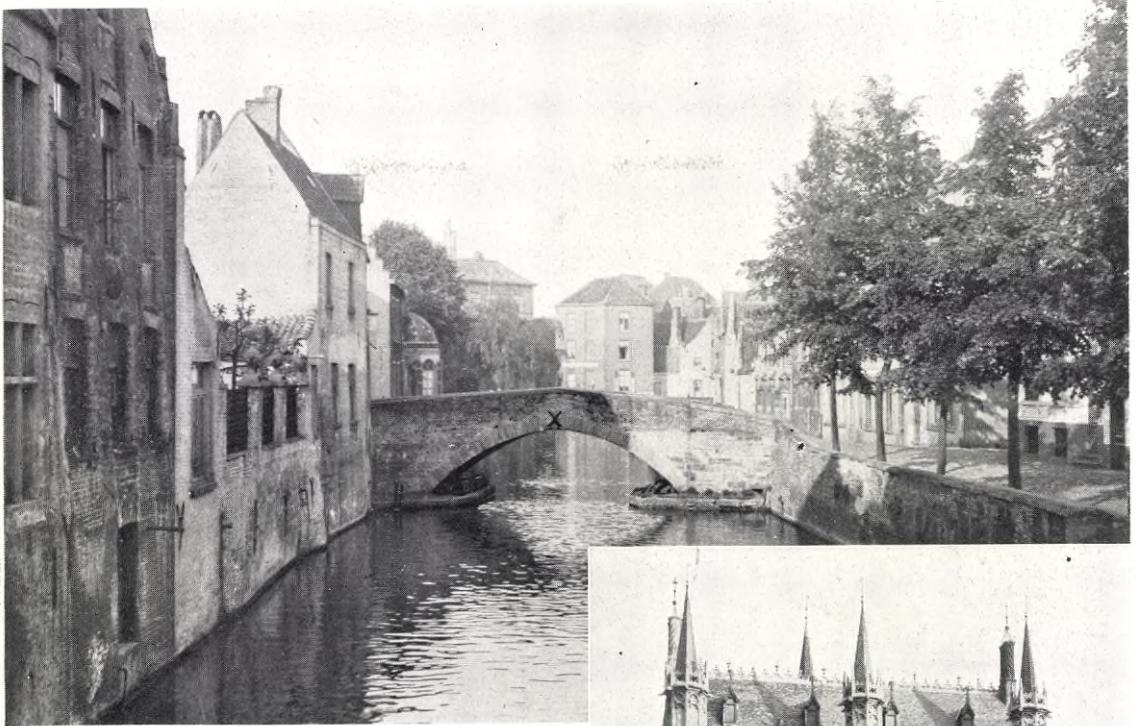

FRAMFÖR RÅDHUSET I ANTWERPEN DÄR DEN TYSKA KOMMENDANTEXPEDITIONEN RESIDERAR. *Stadens invånare stå i lång kö i afvaktan på passport för att få hämta hem sina till Holland flyktade familjer.*

MECHELN: *En bild från Marktplatz med tusentals tillfångatagna belgiska soldater.*
Efter fotos öfver Amsterdam.

BRÜGGE, EN PERLA BLAND BELGISKA STÄDER.

Vidstående bild: DET VÄRLDSBERÖMDA RÅDHUSET I BRÜGGE, EN AF BELGIENS UNDERBARASTE BYGGNADER. Staden har vid intagandet på det mest pietetsfulla sätt skonats af de tyska trupperna.

Efter fotografier.

Öfverst: TYPISK BILD FRÅN DET VACKRA GAMLA BRÜGGE.

Nederst: RUE DU SABLON.

Kitcher: Dmyg. Sij/ver. 1917.

BELGISKA FLYKTINGAR.

Öfverst: DE FLYKTANDE HA PÅ PLANK OCH VÄGGAR SKRIFVIT SINA NAMN OCH ADRESSER för att familj och vänner skola veta hvarhän de begifvit sig. — Nederst. FLYKTINGAR PASSERANDE ROSENDAAL I HOLLAND.

Efter fotos öfver Amsterdam.

Forts. fr. sid 53.

värkliga afgörandet att äga rum här, dit det utan tvifvel blifvit förlagt, om ej Belgiens neutralitet blifvit kränkt.

På de östra krigsskådeplatserna har ej häller något afgörande förefallit. Två olika ryska framstötter ha ägt rum mot Lyck i Ostpreussen, men båda tillbakaslagits. Den tysk-österrikiska frammarschen på denna sida synes koncentrerad mot Warschau,

där enligt meddelande från ryska generalstaben den förenade armén den 15 oktober öfvergätt till offensiven utefter hela den vidsträckta fronten, hvadan väl härifrån inom kort viktiga underrättelser äro att förvänta. Bekräftelse har ingått på, att fästningen Przemysl värkligen af österrikarne erhållit undsättning. Arméernas fruktansvärda inre fiende — farsoterna — har på denna krigsskådeplats rest hufvudet, i det att fall af asiatisk kolera inträffat. Den

Forts. sid. 63

GENERAL VON BESELER har erhållit utmärkelsen "Pour le mérite" för den ur teknisk och taktisk synpunkt underbara bragden att med endast 12 dagars belägring intaga Antwerpen.

PRINS JOACHIM, kejsarpärens yngste son, som sårades under strider i början af september och nu tilldelats jernkorset, samt återvändt till fronten.

EXCELLENSEN V. SCHRÖDER, befälhavare öfver marindivisionen som inlade så betydande förtjänst vid belägringen af Antwerpen.
Foto. öfver Berlin.

Öfverbefälhavaren öfver den tyska belägringsarmé, som intagit Antwerpen, *general v. Beseler* är född 1850. Han inträdde år 1868 i tyska armén vid gardespionärerna och blef 1904 chef för ingenjör- och pionjärkåren samt inspektör öfver fästningarne. År 1911 fick han sitt afsked och ställdes i disponibilitet, men inträdde vid krigsutbrottet åter i aktiv tjänst.

* * *

Prins Joachim af Preussen, som i egenskap af löjtnant vid första fotgardesregementet deltagit i det nu pågående kriget, blef vid en drabbning i början af september, under hvilken han tjänstgjorde som ordonansofficer, sårad af ett shrapnelkott. Efter att fullständigt haiva tillriskytt från sitt sår afreste prinsen den 11 okt. från Berlin för att åter begifva sig till fronten.

BELGISKA FLYKTINGAR I HOLLAND UNDER BELÄGRINGEN AF ANTWERPEN.

HVAR 8 DAG

- 61 -

BELGISKA FLYKTINGAR ANKOMMANDE I OFANTLIGA SKAROR TILL I ROSENDAAL, I HOLLAND. *Prästerna försöka intala tröst och mod.* Efter foto. öfver Amsterdam.

BROKIGA KRIGSBILDER.

1, 2 o. 6 fotos öfver Paris 3 öfver London 4 o. 5 öfver Berlin. (Text å följande sida).

TYSKE KRYSSAREN "EMDEN" I TSINGTAU.

Efter porträt.
1. "EMDEN", DEN BEUNDRANS VÄRDT OFÖRVÅGNE OCH FRAMGÅNGSRIKT DÅDKRAFTIGE TYSKE KRYSSAREN, I TSINGTAU (tyska besittningens i Ostasien huvudstad). F. n. jagas den af engelska och japanska kryssare vid Malajiska öarne, där "Emden" ställt till en del oro.

2. "EMDENS" TAPPRE BEFÄLHAFVARE, FREGATTKAPTEN v. MÜLLER.

3. TYSKA TRUPPER I TSINGTAU

1 o. 3 efter amatörfotos från ett svenskt besök.

har föranledt Finska vikens och Rigabuktens afstängning medelst minering.

Den italienske utrikesministern, markis di San Giuliano har den 16 oktober aflidit. Hans fränfalle sätter ånyo på dagordningen frågan, om Italien framgent skall blifva i stånd att bevara sin neutrala ståndpunkt.

De nordiska länderna ha under veckan haft anledning till ytterligare betraktelser öfver den neutrala sjöfartens vanskligheter i en tid, då samtliga europeiska sjömakter af betydelse själfva äro invecklade i krig. Af anledningar, om hvilka egendomligt nog inga upplysningar hittills kunnat lämnas, ha sålunda ett stort antal svenska och danska ångare af tyskarne uppbbringats och införts till Swinemünde för att göras till föremål för prisförfarande. Man hade annars i Sverige föreställt sig, att Tyskland skulle varit synnerligen angeläget att gentemot en vänskapligt sinnad neutral stat som Sverige på ett kulant sätt tillämpa de sjökrigsregler det förklarar sig ämna följa och som de beslagtagna svenska ångarne för visso icke med vett och vilja öfverträdt.

Till bilderna å föreg. sida

1. I SENASTE BATALJER ERÖFRADE TYSKA FANOR ÖFVERLÄMNAS TILL INVALIDHOTELLET'S MUSEUM I PARIS.

2. FRANSK FÖRRÄDARE föres efter degradering inför fronten till lifstids fängelse Infanterikorpral Gruault hade försökt sälja dokument om den trådlösa telegrafien å Eiffeltornet till Tyskland.

3. TYSK FÄLTOKAPPARAT tagen af belgier som förklara sig "aldrig förr fått så god soppa" som i denna förträffliga inrättning. Apparaten har väckt äfven engelsk beundran.

4. FYRA BELGISKA TÅG UTAN FÖRARE, afsända från Antwerpen i afsigt att kollidera med förmodade tyska truppåg. De belgiska tågen rände på hvarandra, ty tyskarne hade redan tänkt på möjligheten af attentatet och lagt nya spår.

5. DEN YNGSTE ERÖFRAREN AF JÄRNKORSET.

6. MÄRENS I ACY KASSASKÅP efter en tysk undersökning.

Forts. Jr. sid. 58.

österrikiska armén har på den grund skyddsvaccinerats.

Till sjöss ha undervattensbåtarna åter lagt i dagen sin fruktansvärda kraft. Den 11 oktober torpederade en tysk undervattensbåt sålunda långt upp i Östersjön den 1906 nybyggda ryske kryssaren Pallada (8000 ton) och minskade därigenom ytterligare den i sig själf icke synnerligen starka ryska Östersjöflottans betydelse. Och samma öde träffade i Nordsjön den engelska lätta kryssaren (7,800 ton) Hawke, byggd 1891. Den förra tilldragelsen

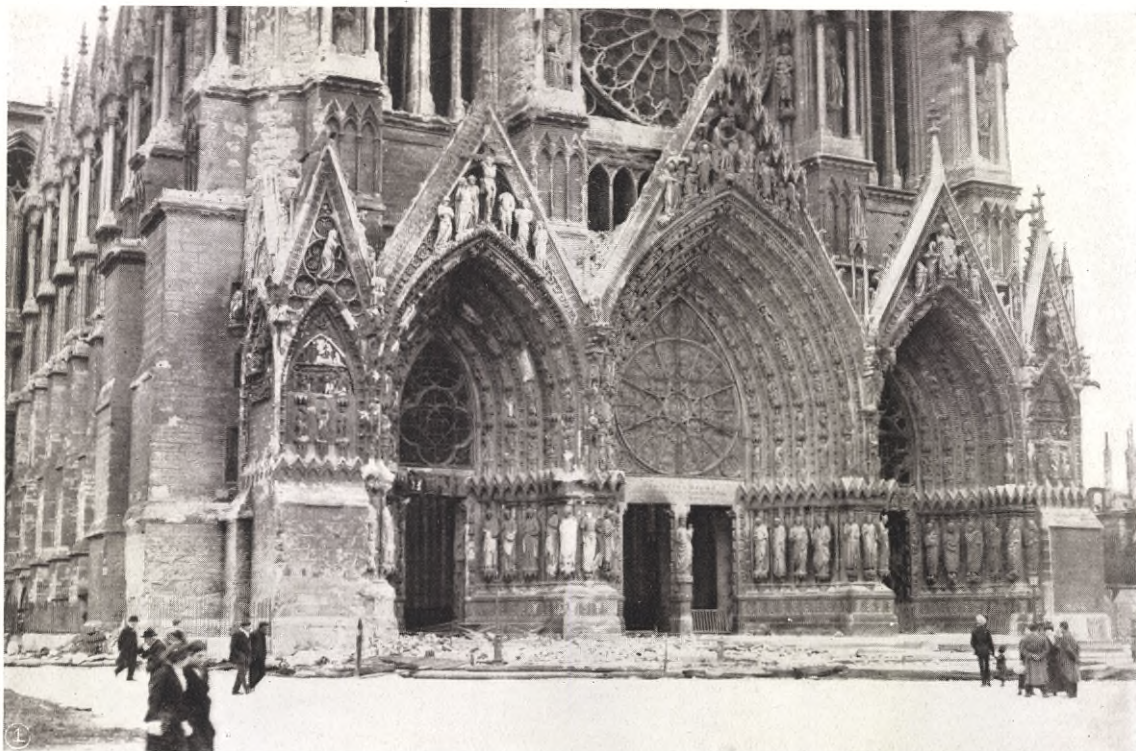
(Till portr. å sid. 51).

Den nyutnämnde italienske ministern i Stockholm signor Francesco Tomasini, som anlände till huvudstaden den 11 okt., har mottagits i högtidlig audiens af konung Gustaf och därvid öfverlämnat sina kreditivbref.

Ministern, som förut varit ackrediterad vid montenegrinska hovet i Cetinje har senast varit knuten till utrikesministeriet i Rom.

SENASTE BILDER FRÅN REIMS.

1. KATEDRALEN EFTER BOMBARMENTET.
2. KATEDRALENS TAK FULLSTÄNDIGT BORTBRÄNDT.
3. DE VÄRLDSBERÖMDA KLOCKORNA FÖRSTÖRDA.
4. GATUBILD FRÅN REIMS EFTER BOMBARDEMENTET:
Hörnet vid Place Royal.

PORTRÄTTGALLERIET har på grund af den starka tillströmningen af krigsbilder måst utestutas.

INNEHÅLL:

Folkskollärare Nils Lundahl (biografi och helsidesporträtt). — Den nye italienske ministern i Stockholm — Hyllningarne för Mathilda Jungstedt på 50-årsdagen. — Italiens utrikesministermärkis di San Giuliano 7. — Världskriget i ord och bild. — Tyska truppernas intåg i Antwerpen.

Efter fotos öfver London från utsänd krigsfotograf.

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan särskildt medgifoande förbjudes vid laga påföjd.